

รายงานการวิจัย

การศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

A Study of Elderly's Lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang
District, Buriram Province

ไทยรัตน์ กำเนิดพิลา¹

รัฐบุรุษ คุ้มทรัพย์²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 298 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยรวมและรายด้าน

อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการการสนับสนุน ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวันตามลำดับ

2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลบ้านบัว, จังหวัดบุรีรัมย์

ABSTRACT

The purposes of this study were to study and to compare elderly's lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนครราชสีมา

² (รองศาสตราจารย์ ดร.), อาจารย์ที่ปรึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

District, Buriram Province, classified by gender and educational level. The sample consisted of 298 elderly in Banbua Subdistrict Municipality, desired through Taro Yamane's method. The rating scale questionnaire was used as the tool. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method.

The results of the study revealed as follows:-

1. The elderly had opinion on lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality, Mueang District, Buriram Province, as a whole and in aspects at the high level, ranked in order of government service, health care, supporting needs, elderly activity and lifestyle aspects, respectively.

2. The elderly with different gender and education level had opinion on lifestyle in Banbua Subdistrict Municipality as a whole and in aspect with no difference.

Keywords: Elderly's Lifestyle, anbua Subdistrict Municipality, Buriram Province

บทนำ

ผู้สูงอายุเป็นบุคคลสำคัญในสังคมซึ่งมีพลังความคิด มีความสามารถและมีประสบการณ์สูงในการพัฒนาตนเองและสังคมส่วนรวมผู้สูงอายุถือเป็นปวงชนนิยบุคคลของสังคมไทย ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงเป็นบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องนับถือและการ

ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเป็นบุคคลที่ควรจะต้องได้รับการดูแลและการเอาใจใส่ในด้านสุขภาพพลานามัยและการใช้ความรู้ประสบการณ์ของตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเป็นบุคคลที่ต้องมีโอกาสดำเนินงานและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของสังคมตามกำลังความสามารถและความต้องการของตน

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรของประเทศไทย การลดลงของอัตราการเกิดและอัตราการตายทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ทำให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจและสุขภาพประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นปีแรกที่สัดส่วนประชากรไทยขึ้นถึงระดับร้อยละ 10 ซึ่งหมายความว่าประชากรไทย 9 คนต้องรับผิดชอบผู้สูงอายุ 1 คนและมีแนวโน้มสูงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ.2553 (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2550 : 27) ปัญหาภาวะประชากรสูงอายุในประเทศไทย นำสู่ความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อรองรับภาระทางสังคมที่สำคัญที่ผู้ใหญ่วัยแรงงานต้องดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2549: 43) แม้ประชากรสูงอายุมียาวนานแต่ไม่ได้หมายความว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะดีตามไปด้วยเนื่องจากปัจจัยสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมสภาพแวดล้อมที่แย่ง สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากระบบครอบครัวขยายกลายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยววัฒนธรรมการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวลดน้อยลงทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมากขึ้นใน

ขณะที่วัยทำงานมีสัดส่วนน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรเด็กและผู้สูงอายุซึ่งหากมองในภาพรวมคือเป็นภาระของสังคมและในขณะเดียวกันก่อให้เกิดปัญหาโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม, 2550 : 12) โดยสถานการณ์ทางด้านประชากรของไทยในอนาคตมีแนวโน้มจะเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยในปี พ.ศ.2553 ประเทศไทยมีประชากร 63.8 ล้านคนและจะเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น 66.4 ล้านคนในปี 2569 จากนั้นจะค่อยๆลดลงเหลือ 63.9 ล้านคนในปี 2583 โดยพบว่ามีจำนวนและสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 1.7 ล้านคนหรือร้อยละ 4.9 ของจำนวนประชากรรวมในปี 2513 เป็น 8.4 ล้านคนหรือร้อยละ 13.2 ในปี 2553 และเพิ่มขึ้นเป็น 17.6 ล้านคนหรือร้อยละ 26.6 ในปี 2573 และ 20.5 ล้านคนหรือร้อยละ 32.1 ในปี 2583 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยกำลังย่างเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society) อย่างมีนัยสำคัญและรวดเร็ว โดย 50 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2503-2553) มีประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 13 (จาก 1.2 ล้านคนเป็น 8.4 ล้านคน) และคาดว่าอีก 30 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2583) จะเพิ่มเป็นร้อยละ 31 (20.5 ล้านคน) ซึ่งสะท้อนถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงทั้งเชิงเศรษฐกิจสังคมและสุขภาพ ทั้งนี้ในอาเซียนจะมีเพียงไทยและสิงคโปร์เท่านั้นที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 30 ใน

อีก 30 ปีข้างหน้า (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ ไพฑูรย์, 2557 : 1)

ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุไทย คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน รายได้น้อยไม่มีรายได้ ต้องเผชิญกับภาวะยากไร้ รongลงมาคือ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย มีโรคประจำตัวซึ่งเกิดจากโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคโคเลสเตอรอลในเลือดสูง กลุ่มอาการสมองเสื่อม โรคข้อเสื่อมภาวะกล้ามเนื้อปัสสาวะไม่ได้ ภาวะซึมเศร้า และการหกล้ม เป็นต้น (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2543:70) การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน มีบริการสำคัญที่เป็นที่รู้จักดีของผู้สูงอายุในเขตชนบทได้แก่ บริการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับผู้สูงอายุ (ก่อนที่รัฐจะจัดบริการโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บริการบัตรทอง 30 บาท บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน บริการชมรมผู้สูงอายุ บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น

แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม แต่รัฐก็มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรทางสังคม การขาดแคลนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในเขตชนบทจึงส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตชนบทไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจัง

และต่อเนื่องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ แม้ว่ารัฐจะออกกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยกำหนดแนวนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการและดูแลให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดเนื้อหาในการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านความต้องการ การสนับสนุน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2553)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,175 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัวอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เพศและระดับการศึกษา

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ 5 ด้าน คือ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านการดูแลสุขภาพ ด้าน

กิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านความต้องการการสนับสนุน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 10 มกราคม-31 มีนาคม 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1,175 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 101) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 298.41 คน การศึกษานี้จึงเลือกกลุ่มตัวอย่าง 298 คน แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้านโดยคำนวณตามสัดส่วนค่าร้อยละ และเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุจำนวน 1 ฉบับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2) แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานการศึกษา

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ภาษา เนื้อหา ความครบถ้วนถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาและเพื่อให้เกิดความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้อ่านแล้วเข้าใจง่ายตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน

6) นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้ (Try-Out) มาหาค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยวิธี Item-total Correlation และทดสอบด้วยสัมพัทธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

8) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตจากวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเสนอต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2) ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง และได้ติดตามเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) ผู้ศึกษาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์การตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item Objective Congruence)

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย

(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ค่า F-test (One way ANOVA) t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 172 คน (ร้อยละ 57.72) รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 126 คน (ร้อยละ 42.28) ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือสูงกว่า จำนวน 154 คน (ร้อยละ 51.68) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 144 คน (ร้อยละ 48.32)

2. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ($\bar{x}=4.20$) ด้านการดูแลสุขภาพ ($\bar{x}=4.02$) ด้านความต้องการการสนับสนุน ($\bar{x}=3.96$) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{x}=3.95$) และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

1) ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก

โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุ เช่น จัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ บุคลากรทางการแพทย์สนใจ รับฟังการบอกอาการเจ็บป่วยของท่านเมื่อท่านเข้ารับบริการ ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐ ได้ให้ความช่วยเหลือมาเป็นอย่างดี และท่านรู้สึกพอใจ มีบุคลากรจากภาครัฐมาให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การจ่ายเบี้ยยังชีพเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

2) ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลสุขภาพช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ สมรสญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อมีเรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลาน หรือเพื่อนสนิท เพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ความพอใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว เช่น การช่วยดูแลบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน

3) ด้านการดูแลสุขภาพ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลสุขภาพช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คู่สมรส ญาติสนิทให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เมื่อมี

เรื่องที่ไม่สบายใจบุตร หลานรับฟังท่านด้วยความเต็มใจและเห็นอกเห็นใจ เมื่อมีความทุกข์ใจจะปรึกษาลูกหลาน หรือเพื่อนสนิท เพื่อเป็นการระบายความทุกข์ใจ ความพอใจ ในบทบาทหน้าที่ของคนที่มิต่อครอบครัว เช่น การช่วยเหลือบ้าน การเลี้ยงดูบุตรหลาน

4) ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ ความเต็มใจให้ความช่วยเหลือกิจกรรมในสังคม เช่น ชุมชน วัด ตามกำลังและความสามารถ การไปร่วมงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นเช่น งานปีใหม่ งานบุญประจำปี เป็นต้น เมื่อมีเวลาว่าง หากิจกรรมที่เพลิดเพลินทำเช่น การปลูกต้นไม้ การไปทำบุญตักบาตรและฟังเทศน์ในวันพระ และวันสำคัญทางศาสนา บุตรหลานพาไปเที่ยวพักผ่อนตามสถานที่ท่องเที่ยวในวันหยุด เช่น เทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น

5) ด้านความต้องการ การสนับสนุน ในภาพรวมและทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ต้องการการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ สถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถรองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครอง การบริการทางการแพทย์ มีกิจกรรม

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดย กลุ่มจิตอาสา

3. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ด้านการดูแลสุขภาพ ด้านความต้องการการสนับสนุน ด้านกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยด้านการได้รับการบริการจากภาครัฐ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลผู้สูงอายุเช่นจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (2539 : 3) ที่กล่าวถึงการกระจาย

อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่า ภายใต้หลักการแห่งความเป็นอิสระในการปกครองตนเองนี้ ท้องถิ่นอาจดำเนินการใดๆ อันนำมาซึ่งความผาสุก ผลประโยชน์อันชอบธรรมของส่วนรวม คุณภาพชีวิต และความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่นของตน แต่ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายบ้านเมืองหรือนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่า ภายใต้ความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง มีขอบเขตเพียงใดจึงกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่นกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศใน ส่วนที่เป็นรายละเอียด การปกครองตนเอง และการจัดทำบริการสาธารณะของประชาชน ในท้องถิ่นส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานหรือองค์กรทางการบริหารที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นองค์กรของรัฐตามกฎหมาย การจัดทำบริการสาธารณะตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎหมายและระเบียบต่างๆ เช่นเดียวกับองค์กรของรัฐบาลกลางแต่มีความแตกต่างกันตรงที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดทำภารกิจให้บริการสาธารณะเฉพาะภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเท่านั้น ไม่มีอำนาจครอบคลุมไปทั่วประเทศ ดังเช่นองค์กรของรัฐบาลกลาง นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ขึ้นตรงต่อ

องค์กรของรัฐบาลกลางในเชิงของสายการบังคับบัญชาเหมือนหน่วยงานของรัฐบาลกลางที่อาจมีภารกิจหรืออาจมีหน่วยดำเนินการอยู่ในภูมิภาคหรือท้องถิ่น (แต่อาจให้ความร่วมมือในเชิงนโยบาย) หากแต่เป็นองค์กรทางการบริหารที่มีความเป็นอิสระทางการบริหารในตัวเองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสถานะเสมอกัน เท่าเทียมกัน ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจเหนือกว่ากันเนื่องจากถือว่าท้องถิ่นทุกท้องถิ่นไม่ว่าจะมีขนาดหรือความเจริญทางเศรษฐกิจมากน้อยต่างกันเพียงใด ย่อมมีความเสมอกันในหลักการแห่งสิทธิชุมชน เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาหรือปัจเจกบุคคลไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากดมีเงินอย่างไรก็มีสถานะแห่งความเป็นพลเมืองของรัฐเท่าเทียมกัน ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้สูงอายุมีความต้องการให้บุคคลในครอบครัวดูแลช่วยเหลือแม้ว่าจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ได้สรุป ความต้องการของผู้สูงอายุแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ความต้องการด้านร่างกาย คือ ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ต้องการความช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการที่อยู่อาศัย อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ต้องการอาหารการกินที่ถูกต้องลักษณะตามวัย ต้องการมีผู้ดูแลเมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย ต้องการได้รับการตรวจสุขภาพ รักษาพยาบาลที่สะดวก รวดเร็ว ต้องการได้รับบริการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าจากรัฐ ต้องการได้พักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอ ต้องการ

บำรุงรักษาร่างกาย และออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอและความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

2) ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนทางด้านร่างกายและสังคมทำให้จิตใจของผู้สูงอายุเปลี่ยนไป ผู้สูงอายุจะปรับจิตใจและอารมณ์ไปตามการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าผู้สูงอายุจะปรับปรุงและพัฒนาจิตใจตัวเองไปในทางที่ดีงามมากขึ้น และสามารถควบคุมจิตใจได้ดีกว่าหนุ่มสาว คนสูงอายุจะมีความสุขเยือกเย็นมากขึ้น แต่การแสดงออกขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละบุคคล การศึกษา ประสิทธิภาพ และสิ่งแวดล้อมของคนคนนั้น

3) ความต้องการทางด้านสังคม เศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ได้แก่ ต้องการได้รับความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและหมู่คณะ ต้องการช่วยเหลือสังคม และมีบทบาทในสังคมตามความถนัด ต้องการการสนับสนุน ช่วยเหลือจากครอบครัว และสังคม ทั้งทางด้านความเป็นอยู่ รายได้บริการจากรัฐ ต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม ต้องการพึ่งพาคนอื่น ให้น้อยลงไม่ต้องการความเมตตาสงสาร และต้องการประกันรายได้ และประกันความชราภาพปัญหาความต้องการและความคาดหวังของผู้สูงอายุต่อบริการสวัสดิการสังคมต่าง ๆ นั้นพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพมากที่สุด ดังนั้นความต้องการของผู้สูงอายุคือ การได้รับการรักษาฟรีไปตลอดชีวิตและการรักษาที่ดีจากภาครัฐ ปัญหารองลงมา ได้แก่ ด้าน

เศรษฐกิจ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยากจนจึงต้องการและคาดหวัง ให้รัฐเป็นผู้จ่ายค่าเลี้ยงดูตลอดชีวิต หรือเรียกว่าเบี้ยยังชีพ

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามปกติในชีวิตมนุษย์เมื่อชีวิตย่างเข้าสู่วัยชรา อาจจะมีแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายในของแต่ละบุคคล ได้แก่ ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เจตคติที่มีต่อตนเอง และบุคคลอื่นๆ ความสามารถในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยปกติคนวัยนี้มักจะรู้จัก ขี้บ่น หงุดหงิด โมโหง่าย และใจน้อยอันถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของวัย แต่พฤติกรรมซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่พบได้มาก ได้แก่ อาการซึมเศร้าจากภาวะที่มีการสูญเสีย และความรู้สึกว่าเหงา ถูกทอดทิ้ง ซึ่งอาจเกิดจากภาวะที่มีการสูญเสียสิ่งต่างๆ หลายอย่างในวัยนี้ นับตั้งแต่ร่างกายที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทำให้ภาพลักษณ์ของตนเองเปลี่ยนไป ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองหรือเป็นอิสระแก่ตนเองค่อยๆ ลดลงไปกว่าเดิม การสูญเสียคู่ชีวิตหรือเพื่อนร่วมรุ่นภาวะสูญเสียดังกล่าวหากยังเกิดขึ้นพร้อมๆ กันหรือในระยะเวลาใกล้เคียงกันก็ยิ่งทำให้ผู้สูงอายุมีความลำบากที่จะเผชิญกับความ เป็นจริงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากนึกถึงว่าตนเองกำลังตีบคลานเข้าสู่ภาวะนั้นเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

ดำเนินชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องเพศและระดับการศึกษาที่ต่างกันไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้สูงอายุแต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาพยาบาลในหน่วยงานของรัฐ หรือการสถานที่สาธารณะต่างๆ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีสถานบริการทางการแพทย์ในชุมชนที่สามารถรองรับผู้ป่วยสูงอายุได้เพียงพอ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีช่องทางที่ทำ

ให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สิทธิการคุ้มครองการบริการทางการแพทย์

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอในระดับนโยบาย เพื่อทบทวนและปรับปรุงให้มีการปรับอัตราเบี้ยยังชีพต่อเดือนให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และการตอบสนองความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. 2557. เสวนาวิชาการ “ชีวิตในเมืองใหญ่ที่พึงปรารถนา สำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ”. เอกสารเผยแพร่.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. 2543. สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่างๆ ของประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2548. รายงานการศึกษาเรื่องทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์.

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. 2542. ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.

บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.